

วรรณกรรมจากประสบการณ์

การอภิปรายพิเศษในวิชาการวรรณกรรมปัจจุบัน วันที่ 21 สิงหาคม 2527

ดร.วินิตา ดิถียนต์ (ว.วินิจฉัยกุล)	วิทยากร
ประภัสสร เสวิกุล	วิทยากร
จิราพร เจริญเดช (วิสรรชนีย์ นาค)	วิทยากร
ชาติ กอบจิตติ	วิทยากร
รศ.เรณูทัย สัจจพันธุ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ.รื่นฤทัย “การอภิปรายพิเศษเรื่อง “วรรณกรรมกับประสบการณ์” ในวันนี้ ได้รับเกียรติจากวิทยากร 4 ท่าน คือ ดร.วินิตา วินิจฉัยกุล คุณประภัสสร เสวิกุล คุณจิราพร เจริญเดช และคุณชาติ กอบจิตติ ขอแนะนำท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านดังนี้

ดร.วินิตา วินิจฉัยกุล หรือนักเขียนนวนิยายชื่อดังซึ่งใช้นามปากกาว่า “ว. วินิจฉัยกุล” อาจารย์วินิตา เริ่มงานเขียนมาตั้งแต่อายุ 12 ปี โดยเขียนเรื่องสั้นลงในนิตยสารลือชื่อมากสมัยนั้น คือ “ศรีสัปดาห์” จากนั้นก็ลงผลงานเขียนไปลงนิตยสารอื่น คือ สตรีสาร หลังจากเข้าเรียนอุดมศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มงานเขียนอย่างจริงจังขึ้น หมายความว่า เขียนสม่ำเสมอ และจริงจังในเนื้อหา เขียนโดยใช้ชื่อจริง จากความจริงนี้ทำให้อาจารย์วินิตาต้องขอลาออกจากคณะรัฐศาสตร์ไปสมัครเข้าเรียนที่อักษรศาสตร์แทน อาจารย์ยังสร้างผลงานตลอดระยะเวลาที่เรียนที่คณะอักษรศาสตร์ เขียนเรื่องทุกประเภทแต่ไม่เขียนเรื่องกระทบสังคมอีก เมื่อจบการศึกษาได้เข้าทำงานที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้บแก้ว และไปศึกษาต่อปริญญาโทและเอกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบัน อาจารย์สอนนิชาวรรณคดีวิจารณ์ วรรณกรรมปัจจุบัน และการเขียนบันเทิงคดี นามปากกาที่เปิดเผยได้ ได้แก่ ว.วินิจฉัยกุล - สำหรับนวนิยายชีวิต รักร้อย - สำหรับเรื่องรักจุ่มจิม แก้วแก้ว - สำหรับเรื่องสี่กลับ ปรมิกา - สำหรับงานแปล และอักษรณีย์ - สำหรับบทความ บทวิจารณ์ ขณะนี้อาจารย์มีงานเขียนนวนิยายอยู่ในนิตยสารหลายเล่ม ที่รวมเล่มแล้วก็กว่า 20 เรื่อง ได้แก่ *มายา ไร่เสน่ห์หา วงศาคณาญาติ เพลงพรหม* ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนวนิยายที่ถูกนำไปทำเป็นบทละครโทรทัศน์ทั้งนั้น

ประภัสสร เสวิกุล เป็นนักเขียนสุภาพบุรุษที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง คุณประภัสสร เสวิกุล ทำงานกรมสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ จึงมีโอกาสได้เดินทางไปประจำยังสถานทูตไทยในต่างประเทศหลายแห่ง เช่น เวียงจันทน์ เยอรมัน และเคยไปอบรมที่ออสเตรเลีย ฉะนั้น ประสบการณ์งานเขียนของคุณประภัสสร น่าจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากประสบการณ์การใช้ชีวิตในต่างประเทศ คุณประภัสสรเริ่มงานเขียนด้วยการแต่งบทกวี แล้วก็เขียนเรื่องสั้นเรื่องแรก ชื่อ *กลับนั้นและกลับนั้นแดนดอกจิว* คุณ ’รงค์ วงษ์สวรรค์ เป็นผู้ตั้งชื่อเรื่องให้ เรื่องสั้น *อีกวันหนึ่งของศรีน* เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลจากสมาคมภาษาและหนังสือ นวนิยายเรื่อง *อำนาจ* ได้รับรางวัลชมเชยจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ.2527 นวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของคุณประภัสสร ได้แก่ *เมเปิ้ลแดง, ลับสุดยอด*, ฯลฯ นอกจากนี้จะเป็นนักเขียนและรับราชการกระทรวงต่างประเทศแล้ว ยังเป็นเลขธิการสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยด้วย

คุณจิราพร เจริญเดช นักเขียนสตรีผู้ใช้นามปากกาว่า “วิสรรชนีย์ นาคกร” คุณจิราพร เป็นนักหนังสือพิมพ์ และนักเขียนเรื่องสั้น เคยทำงานที่หนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ปัจจุบันทำงานอยู่ที่หนังสือนิตยสารไฮ-คลาส ผลงานที่มีชื่อเสียง คือรวมเรื่องสั้น *มันคือผู้หญิง, รอยยิ้มระหว่างแนวลมหายใจแห่งศตวรรษ* และนวนิยาย เรื่อง *ที่นี่ สวนมิกสกวัน*

ชาติ กอบจิตติ เป็นนักเขียนเรื่องสั้น และนวนิยายที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดตอนนี้ เพราะเป็นนักเขียนนวนิยายรางวัลซีไรท์คนล่าสุด คุณชาติ จบการศึกษาจากเพาะช่าง สาขาภาพพิมพ์ แต่คุณชาติสนใจเขียนวรรณกรรมตั้งแต่มัธยม เรื่องสั้นที่นำมารวมพิมพ์เป็นเล่ม ได้แก่ *ทางขณะจนตรอก* ส่วนนวนิยายก็ได้แก่ *คำพิพากษา* ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กล่าวขวัญมาก กำลังจะถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ด้วย งานเขียนอื่นในระยะต่อมาก็ได้แก่ *เรื่องหมาหน้าถอยน้ำ*, *เรื่องธรรมดา* และรวมเรื่องสั้นล่าสุด *มีลาประจำตัว*

เมื่อได้แนะนำท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านให้นักศึกษาได้รู้จักพอสมควรแล้ว ก็อยากจะเรียนเชิญให้ ดร.วินิตา ได้พูดเป็นคนแรกว่าประสบการณ์มีส่วนสำคัญอย่างไรต่อการเขียนวรรณกรรม”

ดร.วินิตา “ประสบการณ์เป็นส่วนจำเป็นสำหรับการเขียนหนังสือ ในขณะที่จินตนาการก็เป็นส่วนสำคัญ การหาประสบการณ์ทำได้ 2 วิธี คือ ทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ การพบเห็นได้ด้วยตนเอง เช่น จากชีวิตในวัยเด็ก การประกอบอาชีพ เป็นเรื่องราวที่เคยรู้เคยเห็นด้วยตนเอง ทางอ้อม คือสิ่งที่เรารู้ผ่านมาจากตัวกลาง เช่น หนังสือ ตำรา วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชน คำบอกเล่ามาถ่ายทอดให้เราฟัง

การเขียนของดิฉันต้องใช้ทั้งสองอย่าง บางส่วนก็รู้มาเอง บางส่วนก็ถ่ายทอดจากที่คนอื่นมาบอก อย่างไรก็ตามประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็น เรื่องอะไรที่เขียนด้วยจินตนาการก็จะเป็นความเพ้อฝัน ขาดน้ำหนัก ขาดความจริง ถ้าเขียนจากประสบการณ์จะมีน้ำหนักกระฉ่างชัด นักเขียนบางคนอาจใช้ประสบการณ์ตรงไม่ได้ อาจจะไม่สามารถเข้าไปสัมผัสได้ด้วยตนเอง ก็ต้องอาศัยคำบอกเล่าต่างๆ หรือจากหนังสือ ตำรับตำรา พร้อมกับสร้างจินตนาการให้เกิดภาพพจน์เป็นที่น่าเชื่อถือ ติดอกติดใจคนอ่าน”

รศ.รื่นฤทัย “ดิฉันขอไม่สรุปนะค่ะ ขอเรียนเชิญคุณประภัสสรต่อไปเลยค่ะ”

ประภัสสร “ประสบการณ์ของผมเริ่มแต่วัยเด็ก จากเพลงกล่อมเด็กที่คุณแม่ร้องให้ฟัง เมื่อโตขึ้นก็ได้จากการอ่าน การพบปะผู้คน ๖ ผมเห็นด้วยกับอาจารย์วินิตา ว่า งานเขียนต้องประกอบด้วยความศาสตร์และศิลป์เท่ากัน ลักษณะเฉพาะตัวของเรา ศาสตร์จะทำให้ศิลป์ของเราหนักแน่นขึ้น ส่วนประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง คือ สังคม สังคมเป็นสิ่งที่สร้างนักเขียนมาทุกยุคทุกสมัย สังคมทำให้นักเขียนเปลี่ยนแปลงไป และเป็นผู้กำหนดแนวทางของนักเขียน”

รศ.รื่นฤทัย “ขอบคุณค่ะ ฟังความกึกก้องจากคุณวิตรชนีย์ นاکกร ในเรื่องเดียวกันนี้บ้างนะคะ”

วิตรชนีย์ นاکกร “ดิฉันไม่มีสภาพแวดล้อมที่บ้านหรือครอบครัวจะช่วยในเรื่องประสบการณ์ การเขียน ไม่มีหนังสือหนังสือหาช่วยหล่อหลอม ต้องเลือกหนังสืออ่านว่าชอบหนังสือแนวไหน

และแบบไหนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเราในเวลาต่อมา ประสบการณ์ที่มีอยู่เป็นด้านหนังสือพิมพ์ และมีส่วนช่วยในการเขียนวรรณกรรมอย่างมาก”

รศ.วินิตา “เหลือคุณชาติ กอบจิตติ เป็นคนสุดท้ายที่จะแสดงความเห็น ขอเรียนเชิญค่ะ”

ชาติ “ประสบการณ์เป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะอาชีพการเขียนหนังสือ ประสบการณ์คือบทเรียนในชีวิตที่ผ่านมา จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ทางตรง คือที่เราประสบมาเอง เช่นถูกตีหัว จะรู้ว่าเจ็บตรงไหน บวมอย่างไร แดกอย่างไร ทางอ้อม คือไม่ได้ผ่านมาเอง เช่นอยากรู้เรื่องการออกลูก ก็ต้องไปถามผู้หญิง ก็หามาเอามาเขียนได้ ประสบการณ์เป็นเรื่องที่ศึกษาได้ บอกได้ เล่าสืบต่อกันได้ ผมใช้ประสบการณ์ตลอดเวลาที่เขียนโดยบวกกับจินตนาการ อาศัยว่าเป็นคนช่างไม้ ช่างฝอย เอามาขยายใหญ่โตได้”

รศ.วินิตา “ท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านก็ได้ให้คำอธิบายกับนักศึกษาแล้วว่า ประสบการณ์คืออะไร มาจากที่ใด จำเป็นสำหรับงานเขียนหรือไม่ ในรอบสองนี้ จะขอเรียนถามวิทยากรแต่ละท่านว่า งานเขียนแต่ละชิ้นสร้างจากประสบการณ์และจินตนาการอย่างไร โดยยกงานเขียนบางเรื่องเป็นตัวอย่าง ขอเริ่มที่อาจารย์วินิตานะคะ”

ดร.วินิตา “เนื่องจากได้ทราบจากอาจารย์วินิตาให้นักศึกษาอ่านเรื่อง “มายา” ก็ขอยกตัวอย่างจากเรื่องนี้

เรื่องมายาเป็นเรื่องที่เขียนจากประสบการณ์บวกกับจินตนาการ สัดส่วน 50 : 50 เรื่องนี้ผูกเรื่องจากการที่ได้ไปศึกษาต่างประเทศ เห็นว่าสังคมที่นั่นมีลักษณะเฉพาะอย่างไรบ้าง คือสังคมนักเรียนไทยที่ไปอยู่ที่นั่น แต่ละคนจะไม่รู้ภูมิหลังกันมาก่อน เพราะอยู่ห่างไกลบ้าน ในรัฐที่ดิฉันไปอยู่อาจจะแปลกกว่าที่อื่นคือ นักเรียนทุนไม่ค่อยโก้ ถ้าเป็นทุนส่วนตัว จะพูดได้เต็มปากเต็มคำกว่า ซึ่งมันกลับกับในเมืองไทย เรามักจะยกย่องคนที่สอบชิงทุนได้ ดิฉันจึงผูกเรื่องขึ้นมาได้ว่า การไปศึกษาต่อต่างประเทศ สำหรับบางคนอาจจะเป็นการแสวงหาวิชาความรู้อย่างจริงจัง แต่บางคนมีลักษณะเหมือนไปชูปทอง อยู่ต่างประเทศทองอาจจะจับตัวหนาหน่อย ไม่ได้เข้าใจคุณค่าที่แท้จริงของการศึกษา รู้สึกว่าเป็นความโก้เท่านั้นเอง ประสบการณ์จากการอยู่ที่นั่น ทำให้สามารถบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนไทยในต่างประเทศได้ละเอียด อย่างที่สอง คือเป็นประสบการณ์ทางอ้อม คือการศึกษาจิตวิทยา ตอนนั้นไปศึกษาวิชาวรรณกรรมต่างประเทศ เป็น วรรณคดีอังกฤษ และอเมริกันสมัยศตวรรษที่ 20 เช่นงานของ เวอร์จิเนีย วูฟ, ดี.เอส. ลอเรนซ์ จะอ่านหนังสือพวกนี้ให้รู้เรื่องต้องศึกษาจิตวิทยาก่อนจึงจะเข้าใจ ก็พบด้วยความประหลาดใจว่า วรรณคดีของเขามีลักษณะแปลกกว่างานของเรา ของเราเคยแต่แบ่งตัวละครเป็น

2 อย่าง คือ พวกที่ถูก กับพวกที่ผิด เช่น พระราม เป็นฝ่ายถูก ทศกัณฐ์เป็นฝ่ายผิด ถ้าเป็นวรรณคดี อังกฤษและอเมริกันยุคนี้ จะไม่สนใจความถูกความผิด แต่ดูว่าการที่ตัวละครทำพฤติกรรม เช่นนี้มีเหตุผลอะไรในใจ ฉะนั้น เหตุการณ์ต้นต้นจึงไม่มีเลย อย่างหนังสือเรื่องหนึ่ง ตัวละครคือ Mrs. Dunaway ออกจากบ้านไปซื้อของ ผ่านสวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ได้พบพูดคุยกับผู้ชายคนหนึ่ง แล้วก็กลับมาบ้าน ต่อมาได้ข่าวผู้ชายคนนั้นตายแล้ว....สิ่งสำคัญของเรื่องคือ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร Mrs. Dunaway มีกระแสสำนึกถึงสิ่งต่าง ๆ ยาวนานมาก แม้ระยะเวลาและเหตุการณ์ในเรื่องจะสั้นนิดเดียว

ฉะนั้นเรื่องมาขานี้ ตัวละครไม่มีดีหรือเลว แต่จะมองว่า เขาทำเช่นนั้นเพราะอะไร มีสิ่งใดน่าเห็นใจ หรือน่ารังเกียจอย่างไร เราจะไม่มองว่าเขาทำถูกหรือผิด แต่จะมองเขา เข็ใจเขาว่าเขาทำเพราะอะไร เรื่องมาขานี้จะผสมผสานกันระหว่างประสบการณ์และจินตนาการ”

รศ.รินอุทัย “นักศึกษาคงทราบเบื้องหลังการแต่งมาขานพอสมควร วิทยากรอีกท่านเป็นผู้สั่งสมประสบการณ์จากต่างประเทศเช่นกัน อยากขอให้คุณประภัสสรเล่าว่า มีแรงบันดาลใจในการแต่งเรื่องโดยใช้ประสบการณ์จากต่างประเทศมากน้อยเพียงใด”

ประภัสสร “ผมขอยกตัวอย่างจาก 3 เรื่อง คือ กลิ่นนั้นบนแคนดอกจิว, ทุกวัน และอำนาจ เรื่องแรกผมอ่านจากงานของคุณ วรรณ วรรณสุวรรณ ก็สร้างตัวละครขึ้นมาเป็นหนุ่มเจ้าสำราญ คิดถึงแต่วงเหล้า ต่อมาเมื่อไปอยู่เวียงจันทน์ มีเวลาเป็นตัวของตัวเองมาก ก็มาเขียนเรื่อง ทุกวัน ขึ้น เป็นเรื่องคนแก่ที่หวังเพียงว่าเวลากลางวันลูกสาวไปโรงเรียนคงจะกลับบ้าน จะไม่หนีข้ามฝั่งโขงมาฝ่ายไทย เป็นความคิดของคนแก่คนหนึ่ง เป็นประสบการณ์ของผมเอง จากการที่อยู่เวียงจันทน์ 4 ปี ส่วนเรื่องอำนาจ สร้างขึ้นจากสถานการณ์ของโลก สมมุติประเทศขึ้นมาเป็นประเทศในโลกที่สาม ยกจน มีการช่วงชิงอำนาจของนายทุน และการพึ่งพาอำนาจจากภายนอก อาศัยตัวละครจริงที่มีอยู่ในโลกนี้ อาศัยสถานการณ์ที่เกิดในเอเชียบางแห่ง ยุโรป และอเมริกาได้

ทั้ง 3 เล่มนี้ประสบการณ์จะเปลี่ยนไปตามวัย ความคิด และสร้างสมขึ้นมา อาศัยการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมด้วย บางอย่างเป็นประสบการณ์ดิบ คือ เราคิดเองตามลำพัง ไม่ทราบว่าจะคนอื่นเขาคิดอย่างไร บางอย่างอาจจะผสมกันขึ้นมา”

รศ.รินอุทัย “ประสบการณ์เป็นสิ่งที่รับรู้มาจากหลายทาง นักเขียนจะย่อยออกมา ผู้อ่านก็ต้องเอาประสบการณ์ของตนเองเข้าไปจับด้วย จึงจะรับรู้ได้ดี อยากให้คุณวิตรรณีย์ นาคกร พูดถึงเรื่องคนพลัดถิ่นที่อาศัยอยู่ที่เขียนในหลายเรื่อง คงจะได้ประสบการณ์ของการเป็นนักข่าวกรรมัง”

วิตรรณีย์ “เริ่มจากความรู้สึกแล้วนำมาเขียน ดิฉันเชื่อว่า คนเรามีที่มาไม่เหมือนกัน มีที่ไปไม่เหมือนกัน แต่เราจะถูกกำหนดที่เราเป็นอยู่โดยคนอื่น ในแง่การเขียน เราจะเป็นคนตัดสินใจว่าเรา

จะเขียนเรื่องอะไรออกมา ดิฉันไม่เคยประกาศตัวว่าเป็นนักเขียนวรรณกรรม แต่ความเป็นคนทำหนังสือมันอาจจะกว้างกว่าความเป็นนักข่าว หลายเรื่องออกมาในลักษณะที่ว่า เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ในฐานะที่ตัวเองเป็นผู้เขียน เป็นเรื่องช่วยไม่ได้ที่ตัวละครจะมีความรู้สึกนึกคิดคล้ายกับตัวเรา มันอาจจะเป็นความใจแคบที่จะเรียกตัวเองว่านักประพันธ์ ดิฉันว่าดิฉันไม่ได้เป็นนักประพันธ์ อาจจะมีวิญญาณของความเป็นนักข่าวมากกว่านักเขียนด้วยซ้ำไป จินตนาการจึงไม่มีบทบาทในงานเขียนของดิฉัน

อยากจะขอเล่าให้ฟังถึงเรื่องสั้นที่เขียนขึ้น และได้รับการตีพิมพ์เรื่องแรก เขียนจากประสบการณ์และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ดิฉันไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะได้ทำงานด้านหนังสือเหมือนทุกวันนี้ ดิฉันทำกิจกรรม และมีผลพลอยได้คือ ได้รับรู้เรื่องการเมืองไปด้วย ธรรมชาติในตอนนั้นค่อนข้างจะได้เปรียบในเรื่องนี้

งานเขียนในยุคเริ่มต้น เป็นบทกวีที่มีลักษณะเพื่อชีวิต หลายคนบอกว่าคล้ายกับงานของ รวี โคมพระจันทร์ ซึ่งดิฉันไม่เคยอ่านงานของเขาเลย แต่อาจจะคล้ายกันเรื่องการใช้ถ้อยคำรุนแรง และมีทำนองค่อนข้างรักประชาชน เมื่อผ่าน 6 ตุลาคมไปก็เปลี่ยนไป เพราะอ่านหนังสือปรัชญามากขึ้น ปี 23 เป็นปีแรกที่เขียนเรื่องสั้น หลังจากที่ได้มาทำหนังสือพิมพ์ ได้มีโอกาสฝึกทำข่าวโดยไม่เคยเรียนมาเลย ได้ไปทำข่าวสลิ้มข่าว พ.ค.ท และข่าวพวกลี้ภัยทางชายแดน ดิฉันสะท้อนข้อมูลออกมาในเชิงรัฐศาสตร์ เรื่องสั้นเรื่องแรกได้จากการที่พบกับผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาคนหนึ่ง เขาฝากจดหมายให้ดิฉันส่งไปให้น้องชายที่อเมริกา ดิฉันก็เลยได้ข้อมูล แต่เดอะเนชั่นสมัยนั้นคิดว่าข้อมูลยังไม่ดีพอ ก็เลย apply มาเป็นเรื่องสั้นสำหรับหนุ่มสาว และได้ตีพิมพ์ออกมา มันเป็นการเกิดอย่างไม่ได้ตั้งใจ ดิฉันได้มีโอกาสที่จะแสดงออกมากขึ้นเมื่อมาอยู่หนังสือพิมพ์ไทยมาตุภูมิ มีโอกาสใช้ภาษาไทย โดยใช้สำนวนของเราเอง ดิฉันคิดว่าสำหรับตัวดิฉันเอง งานหนังสือพิมพ์มีส่วนช่วยอย่างมากที่ทำให้ดิฉันสร้างงานเขียนทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นเชิงรายงาน ประกอบกับทัศนคติของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็น *มันคือผู้หญิง* ซึ่งไม่สามารถจะเรียกว่าเป็นบทความเรื่องสั้นหรือวรรณกรรม หรืออะไร ขอเรียกว่าปกิณกะ เขียนโดยสรุปจากปัญหาที่เราเจอ เอาความจริงบางอย่างมาเปิดเผย

เล่มที่สอง เขียนในลักษณะที่ถ่ายทอดจากจดหมายที่ดิฉันเขียนถึงเพื่อนทหารที่ชายแดน ให้คนอ่านรับรู้ว่าจะจดหมายที่เขียนถึงนั้น ไม่ใช่จดหมายที่เขียนขึ้นเพื่อหาคำหรือปลอบใจ แต่เขียนจากความรู้สึกของคนปฏิบัติงานทางภาคใต้ อำนาจที่มองไม่เห็นทั้งสองฝ่าย ดิฉันคิดว่ามันไม่ได้เป็นนิยาย และก็ไม่ใช่เรื่องจริงทั้งหมด

เล่มที่สาม เป็นนิยายการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากทางตรงและทางอ้อม ดิฉันได้อ่านงานเขียนของเออร์วิง วอลเลส หรือ ลินดา บาร์กลีย์, โอลิน่า โอลิซี ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์

ระดับแนวหน้าของอเมริกา ดิฉันคิดว่าอยากจะเขียนงานประเภทนั้นหลังจากได้อ่านแล้วแต่ก็ยัง
กระตือรือร้น เพราะไม่ค่อยเข้าใจความหมายนักจากฉบับภาษาอังกฤษ แต่เมื่อได้อ่าน
ฉบับแปลก็คิดว่าเข้าใจมากขึ้น ก็เลยคิดว่านั่นคือสิ่งที่เราอยากจะเขียน สำหรับที่จะบอกว่าประ-
สพการณ์ของเรา นั้นได้จากอะไรบ้างเราเอาตัวเข้าไปพัวพันกับปัญหาของสังคมเราต้องได้รับอะไร
บ้าง นี่คือแรงบันดาลใจและคิดว่ามันไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเขียนออกมาในรูปนิยายการเมืองที่คนอ่าน
จะรู้สึกว่ามันเป็นนิยาย สำหรับตัวเองคิดว่ามันไม่ใช่เรื่องง่าย มาอ่านเรื่อง *อำนาจ* ของคุณ
ประภัสสร ยังคิดว่าเขาทำได้กลมกลืนกว่า นักวิจารณ์บางท่านบอกว่าดิฉันไม่ใช่นักฝัน เป็นแต่
นักข่าว

เล่มที่สี่ เป็นชุดรวมเรื่องสั้น เป็นบันทึกทั่วไปจากชีวิตประจำวันในกรุงเทพฯ ของ
ดิฉัน บางเรื่องวาบขึ้นมาทันทีเกิดจากการอ่านข่าวเพียงเรื่องเดียว เช่น “ป้ายเดียว” เกิดจากที่
ดิฉันขึ้นรถสาย 89 ทุกวัน ๆ เลยมีความรู้สึกที่โกรธแค้นคนที่อยากจะขึ้น-ลง แต่ทำไม่ได้เพราะ
รถไม่จอดทุกป้าย เลยคิดว่าถ้ามันเป็นคืนที่เปลี่ยวมาก ๆ ฝนตกจะทำอย่างไร หลายเรื่องได้จาก
รถเมล์ ถ้าไม่รีบจอดพล็อตก็จะจำไม่ได้และการที่จะนำข่าวมาเขียนเป็นเรื่องสั้นจะทำได้อย่างไร
ในแง่วรรณศิลป์อาจทำได้ไม่ดีนัก”

รศ.รินฤทัย “อยากฟังคุณชาติ ว่ามีประสบการณ์กับสังคมอย่างไร เราทุกคนในหมู่นักอ่านวรรณกรรมกัน
ว่า คุณชาติมองสังคมอย่างน่าหดหู่ น่ากลัว มันเลวร้ายมากหรืออย่างไรจากประสบการณ์ที่ได้รับมา
จึงนำมาเขียนในวรรณกรรม”

ชาติ “ผมขอพูดต่อจากที่พูดไปแล้ว ประสบการณ์ต้องอาศัยจินตนาการด้วย ถ้าขาดจินตนาการ
จะเหมือนเป็นรายงานข่าว เช่น ถ้าเราเห็นคนสูบบุหรี่เดินมา กับมดเดินสวนทางกัน ถ้าเราจินตนาการ
เป็น คนสูบบุหรี่เดินมาช้า ๆ บุหรี่หมดมวนลง เขาปาบุหรี่ทิ้งไปโดนหัวมดตาย นั่นเป็นจินตนาการ
จินตนาการสำคัญสำหรับงานเขียนเหมือนกับเป็นซุส อาจจะไม่ได้นำมาใช้โดยตรง อาจจะเป็น
การย้ายสถานที่ก็ได้ หรือแต่งเติมสีสันก็ได้

ขอเล่าถึงงานเขียนคำพิพากษา สมัยผมเด็ก ๆ ผมเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง
ซึ่งมีภารโรงที่มีภรรยาสติไม่ค่อยดี ที่ผมจำได้เพราะตอนพักกลางวัน แกชอบไปเล่นลิเกให้เด็ก ๆ ดู
แล้วก็เปิดผ้าให้ดู ผมก็ไปดูด้วย ก็เลยเอาคาแรกเตอร์นี้มาใช้ มีคนมาถามผมว่าสมทรงเป็นโรค
อะไรถึงบ้า ผมก็บอกว่าไม่รู้ เพียงแต่ผมเคยเห็น แล้วนำมาจินตนาการต่อ เขาถามต่อว่า ในเรื่อง
ทำไมผมไม่ให้เอาผู้หญิงนี้ไปส่งโรงพยาบาล ผมก็ตอบว่าแล้วจะสนุกหรือ เพราะไม่เอาไปโรง
พยาบาล ลูกเลี้ยงแม่เลี้ยงอยู่ด้วยกัน จึงมีเรื่องสนุกขึ้นมา

ประสบการณ์ในการมองสังคมนั้น จริง ๆ แล้วผมคิดว่าทุกคนมองเหมือนผม แต่ผม
เป็นคนถ่ายทอดออกมาอย่างเช่นที่เหยียบกันตายเพราะแย่งข้าว เราก็มาคิดว่าตรงจุดไหนสามารถ
จะฟ้องคนอ่านได้”

คำถามถึงคุณ ว.วินิจนัยกุล

“เรื่องมายาเขียนเมื่อไร”

“เมื่อปี พ.ศ.2521-2522 ประมาณ 80 บทจบ รวมเล่มปี พ.ศ.2523”

“คิดว่าบุคคลนั้นถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมตามสิ่งแวดล้อมด้วยหรือเปล่า”

“ไม่จำเป็น สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมอาจจะ เป็น สิ่งแวดล้อม พันธุกรรม หรือถ้าเป็นชาวพุทธก็เรียกว่ากรรม ถ้าเป็นคริสต์บอกว่าเป็นตามความประสงค์ของพระเจ้า มีหลายอย่างไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งแวดล้อม”

“มีเทคนิคอย่างไรในการตั้งชื่อเรื่อง”

“จากหัวใจของเรื่อง แก่นของเรื่อง เช่นมายาหมายถึง การหลอกลวง การใส่หน้ากากเข้าหากัน เพลงพรหม ได้ให้ตัวละครอธิบายไว้ว่า ชีวิตแต่ละคนไม่เหมือนกัน การดำเนินชีวิตแตกต่างกัน เหมือนเพลงแต่ละประเภท จะให้เหมาะสมกันได้ก็ต้องดูความกลมกลืนกัน”

“การตั้งชื่อตัวละครทำอย่างไร”

“ตั้งให้เหมาะกับนิสัย, ชีวิตความเป็นอยู่ บางทีเพื่อนก็ช่วยตั้งให้ ดูให้เหมาะสม เช่น ถ้าเป็นคนบ้านนอกก็ไม่ควรจะใช้วิไลศมาหรา ถ้าเป็นลูกเศรษฐี ชื่อยาว 5 พยางค์ ก็คงไม่เป็นไร”

“มีอะไรคลาดใจในการเขียนเรื่องของแก้วแก้ว”

“เป็นความสนใจส่วนตัว ได้สังเกตจากการที่เป็นนักอ่านมาเยอะ พบว่าเรื่องประเภทนี้ทำให้เกิดความสนใจใคร่รู้ทำให้คนสนใจอ่านมาก ถึงตั้งนามปากกาขึ้นมาโดยเฉพาะเรื่องประเภทนี้ สิ่งที่ใช้เขียนมาจากตำรา, คำบอกเล่า ไม่ได้มาจากประสบการณ์ตรง”

“เพลงพรหมมาจากเรื่องจริง หรือประสบการณ์”

“ใช้ทั้งสองอย่างร่วมกัน ถ้าเขียนจากประสบการณ์เขียนได้คล่อง ถ้าจากจินตนาการรู้สึกจะฝืดบ้าง”

คำถามถึงคุณชาติ

“ในทรรศนะของคุณ รู้สึกอย่างไรกับนักวิจารณ์”

“นักวิจารณ์ทำหน้าที่วิจารณ์ นักเขียนทำหน้าที่นักเขียน บางทีก็คิดคนละอย่าง เช่น เรื่องวงเล็บ บางคนวิจารณ์ว่าไม่น่าจะมี แต่ผมต้องการจะเล่นวงเล็บผมก็ไม่ฟัง แต่อันไหนที่ผมเห็นด้วยก็นำมาปรับปรุงแก้ไข สรุปว่าอันไหนผมเห็นด้วยก็แก้ไข อันไหนไม่เห็นด้วย ผมก็ยืนยันความคิดผม”

“อยากทราบความรู้สึกต่อสังคมในปัจจุบัน”

“ผมมองเป็นเรื่องตลก จึงมีเรื่องขบขันเสมอ”

“เราเขียนเรื่องสั้น เราคิดว่าดีแล้ว แต่บรรณาธิการว่าไม่ดี จะมีวิธีการอย่างไรที่จะให้บก.ถูกใจ”

“ผมคิดว่ามันยาก ควรเขียนในสิ่งที่เราคิดว่าดี เขียนในสิ่งที่เรารู้สึก อย่าไปเขียนเอาใจบก.”

“อยากทราบว่าคำว่า “จินตนาการ” ที่คุณชาติใช้ รวมถึงการใช้ถ้อยคำสำหรับถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน ให้ทราบประสบการณ์ที่ได้มาหรือไม่”

“จินตนาการหมายถึง เรื่องที่เราคิดต่อจากประสบการณ์ ความสามารถในการใช้ถ้อยคำเป็น ประสบการณ์ อย่างเอา 2 คำนี้มารวมกัน ถ้อยคำคือประสบการณ์ เป็นเครื่องมือถ่ายทอดจินตนาการ”

คำถามของคุณประภัสสร

“ถ้ามีความรู้ทางวรรณศิลป์และจินตนาการที่จำกัด การถ่ายทอดประสบการณ์จะทำให้การถ่ายทอด วรรณกรรมทำได้ยากไม่กลมกลื่น ใช่หรือไม่”

“คงจะยาก แต่ถ้ามีความพยายามก็คงจะทำได้”

คำถามของคุณวิสรรชนีย์

“ในการเขียนข่าวมีบ้างไหมที่ใช้จินตนาการต่อเติมไปในข่าว”

“ถ้าคุณไม่มีจินตนาการ การที่จะติดตามเรื่องก็ไม่สามารถเขียนข่าวได้ดี แต่ไม่มีสิทธิที่จะไปสรุป ข่าว หรือคาดการณ์ก่อนการสืบสวน”

คำถามของคุณ ว.วินิจฉัยกุล

“วรรณกรรมประเภทน้ำเน่ากับสร้างสรรค์ในปัจจุบันก็แตกต่างกันอย่างไร”

“เมื่อก่อนเขาเรียกวรรณกรรมน้ำเน่าว่า นิยาย 10 สตางค์ ในต่างประเทศก็มี เรียก Dime-Novel ประเภทรักกันหวานจ้อย บู้ล้างผลาญ แม้แต่เรื่องความพยายามฝรั่งก็ถือเป็นน้ำเน่า ในปัจจุบัน นี้ก็ยังมีเหมือนแต่ก่อน แต่เพิ่มขึ้นอีกประเภทคือเรื่องลามก

ส่วนวรรณกรรมสร้างสรรค์เป็นคำกว้างมี 2 ความหมายคือ เรื่องประเภทที่เสนอความคิดเห็น ต่อสังคมในแง่ที่ดีขึ้นเช่น เรื่อง *ปัสสาว* ของเสนีย์ เสาวพงศ์ หรือเรื่องของศรีบูรพา อีกประเภท คือเรื่องแนววิทยาศาสตร์ ในปัจจุบันนี้มีอยู่มาก เรื่องสมัยก่อนเช่น เรื่องเรือดำน้ำ ซึ่งเขียนก่อน ที่เราจะรู้จักเรือดำน้ำจริง ๆ จึงเป็นการใช้จินตนาการสร้างสรรค์”

“ลักษณะนิสัยของตัวเอกเป็นของผู้เขียนหรือเปล่า”

“ไม่ แต่ถ้าจะถามว่ามีลักษณะสัมพันธ์กันมากแค่ไหน เป็นคนที่ใกล้ชิดรู้จักคุ้นเคยละก็ใช่”

คำถามของคุณชาติ

“แนวการเขียนเรื่องสั้น นวนิยายที่ดี ควรเริ่มจุดเริ่มต้นอย่างไร (ในฐานะที่ไม่เคยจับงานเขียนมาก่อน แต่อยากทราบจุดเริ่มต้นที่ดี เพื่อเป็นแนวทาง)

“เขียนเรื่องที่เราจริงจัง ทำให้เราเขียนได้ดี”

“มีแรงบันดาลใจอย่างไรในการเขียนเรื่อง เมืองคอมพิวเตอร์ ที่มีการเก็บภาษี หัวเราะ ร้องไห้”

“ไม่ทราบว่าคุณทราบกันรึยัง ที่จะมีการเก็บภาษี 9,000 ล้าน ผมมองว่ารัฐบาลเปรียบกับคอมพิวเตอร์

ที่ไม่เข้าใจภาษามนุษย์ ประชาชนอดอยากก็ต้องมาเสียภาษี ผมเพียงแต่ใช้รูปแบบของวิทยาศาสตร์ มาสะท้อนปัญหาที่ผมมอง”

“นักเขียนไทยจะยึดอาชีพเขียนหนังสืออย่างเดียวเป็นอาชีพได้หรือไม่”

“นักเขียนจริง ๆ อยู่ได้ แต่ถ้าได้ค่าเรื่องครั้งละ 300 บาท นี่ก็อยู่ไม่ได้

คำถามของคุณประภัสสร

“ขอให้เล่าประสบการณ์ในลาว, ไทย”

“ผมไปอยู่ลาวเดือนกุมภาพันธ์ เมษายนก็ถูกยึด เกิดการขาดแคลนเพราะเขาปิดด่าน ขาดแคลน น้ำมัน, ข้าว ทำให้ผมมีโอกาสอยู่ลำพัง ได้เห็นสถานการณ์รอบตัว จนกระทั่งเขียนเป็นเรื่อง ส่วนลาวอพยพแบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนที่คนลาวหนีตายแตกตื่นมา ผมเคยพบคนที่หนีตายมา วายน้ำข้ามฝั่งโขงมากับลูก, เมีย แต่ลูกเมียตาย เหลือแต่ตัวเองเจอหน้าผมก็เข้ามาร้องไห้ ต่อมาก็กลายเป็นว่าต้องการไปอยู่อเมริกาหรือออสเตรเลียกัน พอมีข่าวว่า อเมริกาจะรับคนเพิ่ม 300 คน ก็อพยพมาประมาณ 30,000 คน”

“อายุของนักเขียน, สังคม, การศึกษา มีส่วนสัมพันธ์ต่อนักเขียนอย่างไร”

“เป็นส่วนที่หล่อหลอมนักเขียนขึ้นมา อายุก็มีส่วนให้สุขุม การมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น มองเห็นโลกมากขึ้น สังคมเป็นสิ่งที่สร้างนักเขียนทุกสมัยอย่างก่อน 2500 ก็มีสร้างนักเขียนมาก เช่น คุณอิสรฯ อมันตกุล กุหลาบ สายประดิษฐ์ หลัง 14 ตุลาคม ก็มีนักเขียนอีกรุ่นเช่น วัฒน์ วรรลยางกูล การศึกษา ผมคิดว่าไม่ค่อยมีส่วน ศึกษาจากตนเองก็ได้”

คำถามของคุณวิสรรชนีย์

“มีความรู้สึกอย่างไรกับการใช้คำ, ภาษา ของหนังสือพิมพ์ในการพาดหัวข่าว”

“เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยหลักการแล้วยังไม่เหมาะในการพาดหัวข่าว อาจจะเป็นเพราะว่าภาษาไทยมีคำใช้มาก”

“ในฐานะที่อยู่ในสังคมเมือง มองสังคมชนบทอย่างไร พฤติกรรมที่แสดงออกคุณเห็นว่าเป็นอย่างไร คุณในฐานะที่แสดงออกได้ คุณจะให้สังคมที่เหนือกว่ากลับไปมองในสังคมแนวอุดมคติของคุณอย่างไร”

“ความจริงก็ไม่ต่างกันอย่างไร คนชนบทจะถูกคนเมืองรุกรานไปเรื่อยในแง่ของเทคโนโลยี และ ฉวยโอกาสครอบค่านิยมต่าง ๆ ลงไป”

คำถามของคุณ ว.วินิจัยกุล

“เรื่องมายา, ขอดถามเรื่องบุคลิกของตัวละครชื่อ “มรกต” มรกตซึ่งทำตัวดีมาแต่ต้น ทำไมจึงมาทำตัวเหลวไหลให้คนอื่นดูถูกได้ในตอนท้าย”

“ขอบอกว่าถ้าอ่านเรื่องนี้ไม่ควรแบ่งตัวละครเป็น 2 ค่าย ตัวละครทุกตัวพยายามเลียนแบบตัวคน

จริงๆ มรกดเป็นคนธรรมดา สามารถทำอะไรผิดถูกได้เสมอ คนเราดีได้ก็เลวได้ อย่าพยายามมองในแง่ที่ดีก็ดีหมด เลวก็เลวหมด เพราะจะทำให้คุณไม่เข้าใจคน คนเรามีทั้งดีและชั่วในคน ๆ เดียว ที่ดิฉันสนใจก็คือ ที่เขาทำลงไปก็เพราะเหตุผลอะไรมากกว่า อย่าไปดูว่าเขาทำถูกหรือผิด คนทุกคนก็มีเหตุผลในการกระทำทั้งนั้น”